

Megyery Károly

A tartalom a lényeg

Megyery Károly egy nyolcadik kerületi, igen kellemes lakásban fogad. A Rozsdatemető írója, Fejes Endre által áldott Józsefvárosnak nevezett városrészben. Az udvar csöndes, az utcai zajoktól meglehetősen elzárt, zöld terület. Az informatikus öltönyben, talán emiatt kissé feszengve ül egy karosszékekben. Kiderül, vannak közös élményeink. A riporter és interjúalánya egyaránt kötődik Pécelhez, ehhez a Pest-közeli helységhez. Ámde nem ez a lényeg. Hanem az, hogy Megyery Károly interjúalanyként sem hajlandó – mert talán nem is képes – más lenni, mint ami. A riporter véleménye szerint: vagány. Nem csupán azért, mert profi futballista volt. Hanem azért, mert Megyery Károly, a maga erős komolyságával együtt mégiscsak egy ma már ritkán tetten érhető, könnyed magatartás megtestesítője. Ahogyan beszél – például. Ahogyan intonálja a mondatokat. A riporter öltözők, zuhanyozók szagát érzi. Fűves és salakos pályákét. Söntéseket, amelyekben igen mértéketesen fogyasztott pohár sörök mellett végtelenül folyik a szó kihasznált és elhibázott gólhelyzetekről. Bármennyire is furcsa, azt kell mondani: Megyery egy régi világ, a grundok világa, talán a Molnár Ferenc-féle Pál utcai fiúk-féle világ és egykori, disztíngvált szurkolók által látogatott futballpályák világának hangulatát őrzi beszédmódjával. Hát ez az, amit lehetetlen megjeleníteni írásban. Hiszen többek között utánozhatatlan hanghordozásról, meg gesztusokról, arckifejezésekről van szó. Persze így is lehet az életről, az információs társadalomról beszélgetni.

— Kik voltak az ősei?

— Talán az apai ággal kezdeném. Ott tanítókat és tanárokat tart számon a családi emlékezet. 1873-ban született apai nagyapám iskolaigazgató, nagyanyám, aki 1944-ben halt meg, ugyancsak pedagógus volt. Négy gyerekük született, közöttük édesapám, akit nagyapámhoz hasonlóan Károlynak neveztek. Nagyapámat, aki addig magyar, földrajz, történelem szakos tanárként Cegléden tanított, 1926-ban a Budapest melletti Pécel nagyközségbe hívták, hogy ott szervezze meg a polgári iskolai oktatást. Ő lett az intézmény első igazgatója. Nagyanyám, Megyery Károlyné, Frantz Klementin ugyanott dolgozott tanárnőként. 1936-ban azután visszamentek Ceglédre, ahol nagyapám a lányiskola igazgatója lett.

Anyai nagyszüleim sem péceliek voltak. Ők Zágrábban éltek. Nagyapám 1915-ben meghalt az első világháborúban, édesanyám nem is ismerte őt.

A péceli Takács família, amely a két világháború között László személyében a vezető jegyzőt adta a községnek, meglehetősen kiterjedt volt. Tanító is akadt a tagjai között, Takács Péter pedig vasutasként dolgozott. Ő gyakran járt le Zágrábba. Ott ismerkedett össze a nagyanyámmal, akinek 1919-ben kislányával menekülnie kellett a horvát fővárosból. Pécelen kötöttek ki, ahol még abban az évben férjhez ment Takács Péterhez. Az 1911-ben született édesapám és 1913-ban született édesanyám Pécelen ismerkedett meg. 1938-ban házasodtak össze. Ez bizonyos konfliktusokat okozott, mert édesanyám katolikus, édesapám pedig református volt. Édesanyámat szinte ki is tagadták. A házasságukban ez nem okozott problémát. A szokásoknak megfelelően 1939-ben született, jogásszá lett bátyámat reformátusnak, 1943-ban született, épületgépésznek tanult nővéremet katolikusnak, engem pedig, aki 1946-ban születtem, szintén reformátusnak kereszteltek.

— Szülei közös élete Pécelen kezdődött?

— Igen. Édesapám – nyilván nagyapám nyomdokain haladva – két esztendőt végzett a bölcsészkaron. Ám kiderült, hogy nem erre vezet az ő útja, mert inkább pénzügyi-közgazdasági érdeklődésű volt. Az akkor nagy tekintélyű Hangya Szövetkezet ellenőre lett Tiszaugon, illetve Tiszakécskén. Bátyám születése után így Tiszakécskén telepedtek le.

— Hogyan élték át a háborút?

— Elég sok ide-oda költözéssel. Laktak Debrecenben is. A front közeledével azonban Pestre kerültek. Itt laktak édesapám testvérei. 1945-ben László nagybátyám fogadott be bennünket, azt gondolták, ideiglenesen. Aztán ott ragadtunk 1958-ig az ő józsefvárosi lakásában, de utána is itt maradtunk ebben a városrészben egy kicsit nagyobb lakásban, ahol jelenleg is lakom. Sőt, 1950-től, amikor a Takács nagypapa meghalt, anyai nagyanyánk is velünk lakott. Ez persze a három gyereknek nagyon jó volt, hiszen a szüleink dolgoztak.

— Édesapja a háború után gyanús lehetett a Hangya-beli előéletével.

— 1949-50-ben voltak komolyabb problémái, de végül megúszta a dolgot. 1951-ben az Első Tímár Kisipari Termelő Szövetkezet főkönyvelője lett Újpesten. 1970-es nyugdíjaztatásáig ott dolgozott. Édesanyám szintén egy szövetkezetnél dolgozott, anyagbeszerzéssel és más effélével foglalkozott.

— Hűséges természetű emberek voltak tehát.

— Nem csak a munkában. Ötvenöt évet éltek házasságban. Édesapám 1993-ban, édesanyám 1997-ben halt meg. Talán tőlük örököltem én is a hűségre való hajlamot. 1970-ben végeztem el az egyetemem. Azt követően tizenhét esztendeig dolgoztam egy munkahelyen. 1988-ban jöttem át a Központi Fizikai Kutatóintézetbe, itt pedig már a tizenötödik évemet töltöm. És mindig alkalmazott voltam. Édesapámtól azt tanultam: nem szabad szétforgácsolni az erőimet.

— Milyen volt otthon a családi légkör? Gondolom, a háború után volt épp elég baj, a szülei mégis vállaltak még egy gyereket.

— Édesapám egy úriember típusú polgár volt. Mindennél többre becsülte a fegyelmet és a tisztességet. És úgy gondolta, hogy a családban biztosítani kell azokat az életkereteket, amelyek között a rend uralkodik. Esténként együtt vacsoráztunk. Ilyenkor szóba került az iskola, a tanulás, megbeszél- tük a dolgainkat. Ezen túl azonban a legmesszebbmenő szabadságot bizto- sította számunkra. Nagyon megbízott bennünk. Egyáltalán nem szólt bele, kivel barátkozunk. Az általános iskolában egy cigány meg egy zsidófiú volt a legjobb barátom. Feljártak hozzánk, ott játszottunk. Ilyen elvek alapján nevelődtünk: vigyázz, hogy bele tudj nézni a tükörbe. Tanulj, mert ami a fejedben van, azt nem vehetik el tőled.

— Mit jelentett a nagymama?

— Mindenekelőtt a rendszerességet és a biztonságot. A szüleink regge- lente korán elmentek otthonról, de mi állandóan rendszeren reggeliztünk, ebédeltünk. Barátságos otthonból indultunk el, barátságos otthonba érkeztünk haza. Ráadásul ebbe a barátságos otthonba bárkit mindig meg- hívhattunk. Ez így volt az ötvenes, de még a hatvanas években is. Az állan- dó jövés-menést a szüleink természetesnek tartották. Óriási gombfoci csatákat vívtunk a barátainkkal, eközben édesanyám sikálta a padlót.

— A bátyja hét évvel volt idősebb önnél, ez gyerekkorban elég nagy kor- különbség.

— Voltak is belőle problémák. Főként, amikor a bátyám már nagyfiú lett. Olyan tizenhét, tizennyolc éves forma. Nagyon nem szerette, ha utána les- kelődöm. Ezt viszont ellensúlyozta azzal, hogyha lent a téren baj volt, mel- lém állt és megvédett. Úgy tizenöt, tizenhat éves koromtól pedig kiegyensú- lyozódtak ezek a viszonyok. Persze ott volt a nővérem is, továbbá három unokatestvérem. Mindannyian jól tanultunk, diplomát szereztünk. Ez azért jó környezet volt.

— Az iskolaigazgató nagypapa után hat diplomás unoka. Szép teljesít- mény.

— Nagyon fontos volt a nagyobb család összetartó ereje. Egyszerre öten jártunk egyetemre. Mindannyiunk barátaival együtt igen sokan voltunk. És a mi lakásunk volt az összejöveteleink központja.

— Hová járt iskolába?

— A közelben volt a főváros gyakorlóiskolája, amelyet akkor Mária téri ál- talános iskolának hívtak, ez a mai Fazekas Gimnázium. Nagyon jó tanárok tanítottak bennünket. Innen a Kandó Kálmán Technikumba kerültem.

— Hogyan esett a választás erre az iskolára?

— Bátyám a Vörösmarty, nővérem a Trefort gimnáziumba járt. Ez eléggé megterhelte az otthoni kasszát. Én viszont nem voltam valami jó tanuló. A matematika, fizika érdekelt, emellett talán még a történelem. Leginkább azonban a sport. Nagy csibésznek számítottam. Az volt hát a fő, hogy vala- mi szakmám legyen. Várhelyi tanár úr, az osztályfőnököm, aki a matemati- kát tanította, javasolta, hogy menjek a Kandóba.

— Az akkoriban igen neves technikumnak számított.

— Olyannyira, hogy többen is azt kérdezték tőlem: csak nem képzeled, hogy felvesznek oda? Nem volt ok nélkül való a kérdés. Az iskolánk énektanára Lukin László volt, a kiváló tanár és karmester. A bátyám nagyon szépen énekelt, én viszont pocsékul. Épp ezért állandóan exhibicionistáskodni akartam. Lukin Laci bácsi tartotta a bemutató órákat, a Megyery Karcsi meg mindig csinált valami balhét. Énekből kettesem meg hármasm volt. Ez persze rontotta az átlagomat. Nyolcadikban félrehívott Laci bácsi és azt mondta: Megyery fiam, ha nem fogsz hülyéskedni, félévkor megkapod a négyest. Meghúztam magam egy félévig. De miután februárban a Kandóban megvolt a felvételi vizsga és kiderült, hogy felvettek, megint rákezdttem, mert tudtam, hogy az énekjegy már nem számít. De Lukin Laci bácsi akkor nem szidott meg, hanem azt mondta: örülök fiam, hogy felvettek.

— Hogyan mentek a technikumi tanulmányok?

— 1960-ban kezdtem a Kandót, de akkor már engem a sport nagyon érdekelt. Olyannyira, hogy egészen 1972-ig futballoztam.

— Tehát csapatjátékos volt.

— A csapatjáték és a labda volt és maradt a szenvedélyem. Érettségi után, egyetem előtt elvittek egy évre katonának. Ott is játszottam, Kiskunfélegyházán, a Kun Béla Sport Egyesületben. Leszerelésem után pedig két csapatban, a MAFC-ban és a Kelenvölgyben. 1970-ben végeztem az egyetemen és még két esztendeig játszottam a mai fogalmak szerint is profiként. Elégé jól éltem abból, amit a futballal kerestem. Ezt mutatja, hogy 1973-ban megvettem első autómot. Viszont 1972-ben voltak bizonyos problémák a térdemmel. Felnéztem az égre és azt mondtam: ebből elég.

— Térjünk még vissza a Kandó Kálmán technikumhoz.

— Ott én nagyon szerettem a légkört. De ez nem zavart abban, hogy testnevelőnek készüljek. A szüleim egy kicsit furcsán néztek rám, mert nem annak szántak. Ma már persze tudom, hogy igenis szüksége van a gyerekeknek az irányításra. Nem biztos, hogy helyes az az elv, hogy menjen az a gyerek, amerre a hajlamai viszik. Mert az sem biztos, hogy jó felé viszik a hajlamai. Harmadik osztály után a nyári szünetben kedves tornatanárom megengedte, hogy bejárjak az iskolába, készülni a testnevelési főiskolai felvételire. Igen ám, de ott volt az én aranyos osztályfőnököm, aki elkezdett engem versenyeken indítani. Matematika és fizikaversenyeken. Tény, hogy nem voltam rossz ezekből a tárgyakból. De ha az osztályfőnököm nem tartja rajtam a szemét, nem biztos, hogy az lett volna belőlem, ami lett. Így azonban, amikor eljött az érettségi előtti és a jelentkezési időszak, értelem szerű volt, hogy én nem testnevelő tanárnak jelentkezem, hanem villamosmérnöknek. Mint említettem, jól sikerült a felvételem. Egy esztendőre katonának vittek az egyetem előtt.

— Hogy ízlett ezután az egyetem?

— A gyengeáramú híradástechnikai szak az első két évben okozott némi nehézséget. Méghozzá azért, mert a Kandóban mi elsősorban gyakorlati irányú képzést kaptunk. Viszont nagy előnyt jelentett, hogy az egyetemen

tanított engem Simonyi Károly professzor úr. Ezt igen nagy jelentőségűnek tartom. Ahogy ő tanított, amilyen ember volt, az példaképül szolgálhat egy életre. Persze voltak más kiváló tanáraink is. Például Géher Károly. Vagy a fiatalabbak közül Gordos Géza és a még fiatalabbak közül Pap László. Sorolhatnám még a neveket. Sok van belőlük. A lényeg az, hogy a tanárainkkal mindig szerencsés voltam.

— Az egyetemen kapcsolatba került-e már olyasfélével, amivel ma foglalkozik?

— 1967-ben, harmadéves koromban a szabadon választható tárgyak között egy ilyen címet találtam: Számítástechnika, programozás. Volt két barátom, akikkel azt mondtuk: próbáljuk meg. Fogalmunk sem volt, miről van szó. Hát ott programozást tanítottak. Ezt pedig Géher professzor tan-székén csinálták. Próbálták velünk elsajátíttatni a programozási nyelvet, de alapvetően a villamosmérnöki tudomány felől. Akárhogyan is volt, elkezdett érdekelni a dolog. És főleg a villamosmérnöki tudomány azon területei, amelyekben már lehetett programozni. Hálózattervezés, lineáris szűrők és más efféle. A Magyar Tudományos Akadémiának volt akkor egy automatizálási kutatócsoportja. Géher professzoron keresztül kaptam egy megbízást, hogy programozzak a csoport számára villamosmérnöki dolgokat. Ellenállás méretezést, szűrőméretezést, ilyesmit. Mindez azért érdekes, mert ily módon jutottam el a számítástechnikához, ami tulajdonképpen a hivatásommá vált. A diplomamunkámat is ebből írtam. Nem elhanyagolható a szűkebb értelemben vett pályaválasztásom szempontjából, hogy a diplomamunkámmal pályázni lehetett, a pályázaton pedig harmadik helyet értem el a villamosmérnöki karon. Ugyancsak lényeges, hogy Roska Tamás volt a konzulensem. Akkoriban ő már a Műszeripari Kutatóintézetben volt, de dolgozott Simonyi Károly mellett is. Roskában az volt a jó, hogy nagyon érthetően tudott megvilágítani bármilyen problémát. És ez máig megmaradt nála. Nemrég hallgattam egy előadását. Mindent világosan értettem. Ezt azért tartom fontosnak, mert a legkevésbé sem természetes az ilyen tudósi magatartás. Gyakoribb, hogy egy-egy akadémikus olyan tolvajnyelven beszél, amelyet legfeljebb néhány ember ért.

— Pedig a laikus azt hinné, hogy az ön szintjén már bármiféle szakmai tolvajnyelv érthető.

— Dehogyan. Tudományos tolvajnyelvek persze mindig voltak. Csak az a probléma velük, hogy mit takarnak. Valami bonyolult, nehezen megismer-tethető, mély tudást vagy ellenkezőleg, valami sekélyes dolgot. A legnagyobbaknak, amilyen Simonyi Károly is volt, épp az az erényük, hogy a leg-bonyolultabb problémákat is egyszerűnek tudják mutatni, ami persze nem jelent leegyszerűsítést.

— Hogyan döntötte el, hogy mit csinál, miután diplomát szerzett?

— Két lehetőség adódott számomra. Az egyik a kutatás. 1970-ben, amikor végeztem, Roska Tamás már a Távközlési Kutatóintézetben, vagyis a TÁKI-ban dolgozott. Jóval régebben ott volt Csurgay Árpád. Komoly szakte-

kintélyek mindketten. Mehettem volna hozzájuk is. Ámde engem Kiss Dénes tanított meg programozni. Ő közben elkerült az egyetemről a Magyar Híradástechnikai Egyesülés Számítástechnikai Központjához. Odahívott engem dolgozni. Ez az intézmény az 1968-ban kezdődött gazdasági reform nyomán született. Az Ipari Minisztériumnak korábban volt egy híradástechnikai ágazat-felügyelősége. Amikor beindult az új gazdasági mechanizmus, akkor azt mondták, fel kell hagyni a felügyelősdivel, irányítósdival, mutassa meg a felügyelőség, mit tud önállóan produkálni. Így jött létre a Magyar Híradástechnikai Egyesülés. Az volt a feladata, hogy a híradástechnikai fejlesztések koordinációjával foglalkozzon. 1970-ben alakult a cég Számítástechnikai Központja.

— Ön tehát frissen végzett emberként egy vadonatúj intézményben kapott állást. Mi volt a munkájuk?

— A különböző híradástechnikai vállalatok – például az Orion, a Finommechanikai Művek, a Híradástechnikai Anyagok Gépgyára, a BRG – számítástechnikai feladatait végeztük. Ezek közé, az ügyviteli munkáktól a mérnöki tervezésig, sok minden beletartozott.

— Ön előtt 1970-ben egy nehéz választási lehetőség állt. Jól döntött-e?

— Azt hiszem igen. Mert a mából visszanézve már nagyon jól látom, hogy az én alkatomnak a nagyobb léptékekben való gondolkodás felel meg. Nem vagyok eléggé precíz. Ezzel szemben azok, akikkel dolgoztam, általában roppant precíz emberek voltak. Engem mindig az úgynevezett nagy dolgok érdekelték.

— Pedig az ember azt gondolná, hogy a programozásnál éppen a precizitás a legfontosabb.

— Ez így is van. De én a programozásban mindig arra törekedtem, hogy a lehető legegyszerűbb megoldást találjam meg. Így érvényesülhetett a nagyvonalúságra való hajlandóságom.

— Milyen volt a kezdetekben a számítástechnikai munka?

— Rengeteget kellett tanulnunk mindannyiunknak, akik ezzel foglalkoztunk. Persze azért nem kell valami túlzottan nehéz dologra gondolni, hiszen mellette még két évig futballoztam hivatásszerűen. Azután, 1972-ben, kaptunk egy abban az időben meglehetősen modern, 256 kilobyte-os angol ICL számítógépet. Annak sokat köszönhetek. Én ugyanis soha nem rajongtam a hardverért. De azon a gépen megtanultam, hogy a hardver ismerete igenis szükséges ahhoz, hogy jól tudjak programozni, hogy jól tudjak tervezni. Rögtön kaptunk egy nagyon érdekes munkát. Az Elektronikus Mérőkészülékek Gyára megbízott bennünket, hogy az anyagnyilvántartástól kezdve a munkautalványokon keresztül a bérfeladásig terjedő számviteli rendszert dolgozzunk ki. Ez a feladat akkora volt, hogy öt esztendőn keresztül, 1977-ig dolgoztunk a megoldásán. Azért volt ez nagyon tanulságos a számomra, mert rajta tanultam meg, mi az, hogy vállalatgazdálkodás, de egyáltalán azt, hogy mi egy vállalat.

— A megbízatás teljesítése közzgazdasági ismereteket feltételezett?

— Az egyetemen persze tanultunk ipargazdaságtant. Ám mindenki úgy volt vele, hogy: minek nekünk az ipargazdaságtan, amikor mi mérnökök leszünk? Ma már látjuk, hogy egyre nagyobb szükség van a mérnök-közgazdász diplomás emberekre. Akkoriban ez nem volt ennyire világos. Persze, amikor olyan feladatot kaptunk, rögtön felbukkant előttünk a kérdés: mi is az, hogy könyvelés? Bővebben: hogyan működik egy vállalat? Ismétlem, én a vállalati modellt, a struktúráját azalatt az öt év alatt ismertem meg, amíg az Elektronikus Mérőkészülékek Gyára rendszerén dolgoztunk.

— Közben nyilván csinált mást is.

— Elvégeztem a Számok rendszerszervezői szakát.

— Milyen nyelven tudott?

— Ez nehéz kérdés. Ma sem tudok úgy angolul, hogy üzletkötőként megállnám a helyem. De amennyire szükséges volt, annyira megtanultam. Pedig nem volt könnyű. Egyfelől azért, mert a hatvanas, hetvenes években nem nagyon vették komolyan a nyelvtudás kérdését. Másfelől azért, mert mint mondtam, nekem nem különösen jó a hallásom. Sokszor erre fogtam, hogy olyan nehezen ragad rám az angol. Magánúton tanultam a nővérem egyik legjobb barátnőjétől. Tehát megint csak családon belül ment a dolog. Azért odáig eljutottam, hogy 1976-ban három hónapra ki tudtam menni Angliába. És éppen az ICL-nél, a legnagyobb angol hardver és szoftver cégnél töltöttem ezt az időt egy továbbképzésként felfogható tanulmányúton.

— Miben állt ez a továbbképzés?

— Azt tanultam, hogyan működik a projektmenedzsment, hogyan kell felmérni, megszervezni és irányítani bizonyos munkákat, milyen világgépet ad az informatika, a számítástechnika.

— Vagyis 1976-ban kapott egy képet arról, hogy mi a helyzet a nagyvilágban a szakmája körül.

— Nemcsak arról, hanem a jövőről is. Meghatározó élményem volt, hogy keményen megdolgoztattak. Miután délután négy órakor abbahagytuk a munkát, este hétig bezártak egy szobába, ahol önálló feladatokat kellett megoldani. Négyen alkottunk egy csapatot. Ausztrál, angol, japán és magyar együtt. És ez ennyiféle angol nyelv volt természetesen. A legmeglepőbb számomra az volt, hogy miután elkészültünk a munkával és kiléptünk a szobából, ott azonnal kikapta a kezünkből az anyagot valaki, aki vitte másolni. Kiderült, van egy alkalmazott, akinek az a feladata, hogy a legkedvezőbb feltételeket biztosítsa a lényegi munkához. De ilyesfélét tapasztaltam mindenütt. És azt, hogy ezáltal nemcsak a munka lesz hatékonyabb, hanem a főnökösködést is nagy mértékben elkerülhetővé teszi, mert mindenki a többé-kevésbé a kompetenciájának megfelelően dolgozik.

— Mennyire volt eredményes a Mérőműszerek Gyárának végzett munka?

— Annyira, hogy a cég egészen 1990-ig ennek alapján működött. Közben azonban hasonló dolgot csináltunk például a Finommechanikai Műveknél is. Ennek eredményeként egyre világosabbá vált, hogy vannak bizonyos integráló és irányító képességeim. Megtanultam, hogyan működik egy vállalat.

lat, egyre több közgazdasági kérdésben képes voltam igazodni. 1979-ben osztályvezetőnek neveztek ki a cégemnél, amelyet 1982-ben Comporgan-nak neveztek el. Osztályvezetői kinevezésem egy SIVA elnevezésű vállalati adatfeldolgozó programcsomag létrehozásával is összefüggött. A név a sok kezű hindu istennőre utal, mivel a programcsomag a vállalati tevékenység minden körére kiterjedt. Körülbelül tizenöt cégnél telepítettünk ilyet 1979 és 1984 között.

— Milyen cégek voltak ezek?

— Például a TÁKI, az Orion, a Finommechanikai Művek.

— Ezek abban az időben a magyar gazdaság húzóvállalatai voltak.

— Jellemző, hogy még 1990-ben is megkerestek bennünket cégek, hogyan működik még az általunk telepített rendszer, mert most már kellene vele valamit csinálni.

— Mi volt az 1979-es osztályvezetői posztot követő előrelépése.

— 1982-ben Pogány Károly, a Comporgan igazgatója maga mellé vett igazgatóhelyettesnek. Ebben a pozícióban egyebek mellett hozzám tartozott a számítóközpont.

— Hol tartott akkor az önök által alkalmazott technika a világszínvonalhoz képest?

— Jóval a világszínvonal alatt volt. Egy-egy helyen azért voltak jobb eszközök is. Például az Országos Tervhivatalnál egy egészen kiváló gépet telepítettek. 1983-ban sikerült egy prima berendezést – a 22-es sorozatú ICL-t – behoznunk, ami akkoriban a középkegóriába tartozott és olyan két-három éves típus lehetett. De nem ez volt a baj ezekkel a hozzánk kerülő eszközökkel, hanem az, hogy azoknak a gépeknek, amelyekhez mi a nyugati embargó – az úgynevezett COCOM lista – miatt hozzájuthattunk, mind a memóriájuk, mind a lemezterületük erősen korlátozott kapacitású volt. Hiába szerettünk volna 712 kilobyte-os gépeket behozni, 256 kilobyte-osnál nagyobbakat nem adtak. Hiába szerettünk volna 100 megás lemezegységeket, legfeljebb 30 megásokat adtak. Nem szeretném persze azt a látszatot kelteni, hogy a mi fejlődésünk csupán azon múltott volna, hogy mit tudunk behozni és csak a nyugati embargó hátráltatott volna bennünket. Szerintem a technika csak egy eszköz. Ahhoz azonban, hogy ezt az eszközt megfelelőképpen be tudjam fogadni, megfelelő közeg kell. Még ma is nagyon nagy kérdés az, hogy megfelelő-e nálunk a közeg a technika befogadására. Itt van például a Microsoft Office. Ez gyakorlatilag mindent tud, amit lehet. Óriási program. De meggyőződésem, hogy az átlagfelhasználó a tizedét nem hasznosítja, annak, amit a Microsoft tud. Hasonló a helyzet az internettel.

De, hogy visszatérjek az eredeti kérdéshez, azt kell mondanom, hogy az 1970-es, 1980-as évek fordulóján a magyar vállalatok szervezetsége nem igényelte, nem is igényelhetette azt a csúcstechnológiát, amit a COCOM eltiltott előlünk. Van persze a dolognak egy másik oldala is. Noha a vállalatok nem igényelték a csúcstechnológiát, a magyar szakemberek a maguk furfangos módján hozzájutottak ahhoz. A furfanggal nagyon komplex rend-

szereket lehetett előállítani alacsonyabb színvonalú technikával is. Érdekes tapasztalatot szereztünk 1981-ben az Orionnál. A televíziógyártás hatékonyságát kellett növelni. Úgy gondoltuk, hogy gyümölcsöző volna nyugatnémet szakembereket bevonni ebbe a munkába. A rafinéria az volt a dologban, hogy nem számítástechnikusokat hoztunk, hanem technológusokat, főkonstruktőröket. Tudtuk, hogy a számítástechnikai feladatot mi meg tudjuk oldani, de a gyártási folyamatot ők ismerik jobban. Soha nem felejttem el: mentünk a termelő gépsorok között és a nyugatnémet főkonstruktőr felemelte egy készülő televíziókészülék kávéját. Ott egy szót sem szólt, de később beszéltünk a dologról. Azt mondta a főkonstruktőr, hogy itt akármilyen számítástechnikai rendszert csinálnak, semmit nem fog érni. — Miért? — kérdeztük. — Azért — mondta —, mert a kávé három kilóval több, mint amennyinek lennie kellene. Ez hatalmas élmény volt számomra, mert világosan megmutatta, hogy bármilyen rendszert – így számítógépes rendszert is – akar csinálni az ember, ha az alapfolyamatok jellemzőit figyelmen kívül hagyja, nem végezhet sikeres munkát. Ezután dolgoztam a tatabányai szénbányáknak, az Ikarusnak, a Nyírségi Konzervgyárnak, és sok más cégnek, intézménynek. De az Orionnál szerzett tapasztalatom nyomán én mindenütt alapos szemlét tartottam a terepen, a bányában, a gyárban, az irodákban. Roppant fontos, egyben gyümölcsöző volt a számomra, hogy megismertem azt a környezetet, amelyben az általam készített rendszernek működnie kellett. Ha láttam, hogy valahol nagy a rendetlenség, tudtam, hogy akármilyen jó rendszert csinálok, nem fog működni.

Tulajdonképpen ugyanez a helyzet az információs társadalommal kapcsolatban is. Bármit lehet csinálni. Lehet számítógépeket osztogatni. Lehet ingyenesen internetet adni mindenkinek. Ha nem tudják a felhasználók, milyen lehetőségeket rejtenek ezek magukban, akkor az egész nem más, mint kidobott pénz. Mobiltelefonja szinte mindenkinek van. Nagyon könnyen belátható, mennyi haszna lehet ennek. A számítógéppel nagyon sok tekintetben más a helyzet.

— Térjünk még vissza a nyolcvanas évek elejére.

— Összegezve: szerintem akkor a mi technikai ellátottságunk körülbelül olyan szintű volt, amilyen a fogadókészségünk. Az akkori szükségleteinket ki tudtuk elégíteni. Ráadásul volt egy nagyon lényeges dolog. Nevezetesen az, hogy a Központi Fizikai Kutatóintézet elkezdte csinálni az úgynevezett TPA gépeket. Ezeknek a fejlesztése még a hetvenes években indult. Ami akkor született, azt még nem lehetett számítógépnek nevezni, ezért ezt a nevet adták neki: Tárolt Programanalizátor. Az 1980-as években gyártott TPA magyar fejlesztés volt, de természetesen mégis az úgynevezett koppintási kategóriába tartozott, mert egy amerikai gép másolatát tisztelhattük benne. Volt ahogy volt, a nyolcvanas évek végéig majdnem ezer ilyen rendszert adott el a KFKI. Főleg a keleti piacokra, de természetesen Magyarországra is. Közepes korszerűségű számítógépekről van szó. Az úgynevezett magya-

ros furfangot jól jellemzi, hogy az Orionban volt valaki, aki egy ilyen gépen olyan termelésellátási rendszert csinált, ami szerintem akkor Nobel-díjat érdemelt volna.

— Említette, hogy cégük 1982-től Comporgan néven működött. A névváltozás jelentett-e lényegi változást is?

— Igen. Megindult a szellemi export. Szoftver készítő szakembereink dolgoztak Nyugaton, akiknek a munkáját ott nagy elismerés övezte. Ámde a hardver terén való lemaradásunk egyre nyilvánvalóbbá vált, ezért be kellett szereznünk jobb színvonalú berendezéseket, mert programozó szakembereink nem tudták volna állni a versenyt a nyugatiakkal. Ezért a Comporganhoz 1983–86 között több világszínvonalú gépet hoztunk be nyugatról. Ekkor talákoztam először a Windows-technikával. Ekkor ez még a Macintosh filozófiájára épült. Magyarországon teljesen egyedülálló dolognak számított, hogy a mi cégünkhöz az exportlehetőségeink növelése céljából hoztunk be ilyen eszközöket.

A magyar számítástechnikával kapcsolatban összességként a következőket mondhatom. A hetvenes és a nyolcvanas években egyaránt voltak hátrányaink. A rendszerek azonban legalább négy elemből állnak: a hardverből, a szoftverből, az orgverből (szervezet, szervezés) és a manpowerből (emberi erőforrás). Ezek közül nem a hardver és a szoftver hiányosságai gátolták a fejlődést ebben az időszakban, hanem a szervezési bajok.

— A magyar furfang tehát – ön szerint – nagy szerepet játszott abban, hogy amennyire lehetett, lépést tartottunk a világgal, és ez arra utal, hogy a magyar leleményesség a nehézségek ellenére, kiizzadt magából egy nem akármilyen kreativitást.

— Innen nézve sajnos azt kell mondanom, hogy az a kreativitás, az a rendszerben való gondolkodás, az a modellezési leleményesség, ami a magyar számítástechnikában az 1970-es, 1980-as években tapasztalható volt, jelenleg nem nagyon van meg. Nem oktatják és a fiatalokban sincs rá igény. Valószínűleg azért, mert ma egészen mások a lehetőségeik, mint amilyenek nekünk voltak. Mondok egy nagyon egyszerű példát. Valamire szükségem van, kinyomtatom. Valami hibát látok benne, kijavítom, újra kinyomtatom. Így elképesztő papírmennyiséget pazarolunk. Nekünk a hetvenes években nem voltak ilyen lehetőségeink, ezért hihetetlen fegyelmezettséggel kellett mindent elolvasnunk.

Ugyanakkor van egy másik oldala is a dolognak. A gépről történő olvasás felszínesebb, mint a papírról történő. Egy hetven-nyolcvan oldalas anyagban lévő összefüggéseket nehéz a képernyőn felfedezni. Könnyebben és megbízhatóbban megy a dolog, ha kirakom magam elé a papírlapokat. Ha a harmincadik, a negyvenedik, meg az ötvenedik oldalt egymás mellé teszem, egészen mást olvasok, mint akkor, ha a képernyőn görgetem az anyagot le, fel. Ezzel együtt az a véleményem, hogy minden gyereknek szüksége van a számítógépes ismeretekre. Egyszersmind a megfelelő gondolkodásmód elsajátítását is lehetővé kell tenni számukra. Az a fontos, hogy a számítógé-

pet eszköznek tekintsék. Ugyanakkor az is világos a számomra, hogy a fordított szocializációra is szükség van. Tehát arra, hogy a felnőttek a gyerekektől tanuljanak. Én is a gyerekeimtől tanultam meg például SMS-ezni. Tőlem viszont mást tanultak. Jöttek haza és örvendezve újságolták, hogy ingyen van a Sulinet. Ekkor elmagyaráztam nekik, hogy ez nem igaz. Mert én, mint adófizető állampolgár, a szomszéd, meg mások igenis fizetünk azért, hogy ti középiskolások megtanulhassatok valami hasznosat.

Van egyéb társadalmi probléma is. Például az, hogy a gyerekek a dolog természeténél fogva könnyebben ismerik meg a számítógép csínját-bínját, mint szüleik vagy tanáraik. Ebből aztán könnyen kikerekedhet a fiatalok valamiféle fölényeskedése, a szülőknek és a tanároknak meg valami – jobb esetben kényelmetlenség, rosszabb esetben kisebbségi érzése. Egyáltalán nem lebecsülendő társadalmi probléma, hogy miként lehet ezt elkerülni. Hogyan tudnak felszabadulni az idősebb generációk az alól a nyomás alól, amelyet az információs társadalom meggyőződésük szerint lehetőségként igenis magában hordoz? A saját családban látom, milyen csapdák vannak itt, persze az én helyzetem más, mint a többi emberé általában.

Gyakran előfordul, hogy az erdész Ákos fiam és a kongresszusszervező Judit lányom olyasmivel jön elő, amire könnyű szívvel azt mondom: gyerekeim, erről fogalmam sincs. Akkor ők tudják, hogy ez nem azt jelenti, hogy ez az öreg főszer el van maradva a kortól. Csakhogy nekem ez a szakmám, így azt is tudják, hogy egészen másfajta ismereteim vannak a dolgról, mint nekik. Viszont tapasztalom, hogy sok családban bizony nemzedéki konfliktusokat okoz, hogy a fiatalok azt hiszik, hogy ők rettenetesen okosak és modernek, mert tudnak néhány olyan dolgot a számítógéppel kapcsolatban, amit a szüleik nem. Persze nemcsak családi probléma lehet ez. Tipikus dolognak tartom, hogy én, ha egy munkát, egy dokumentumot szépen, rendezően tálalva akarok a kezemből kiadni, akkor jobb, ha azt a titkárnőm csinálja. Igaz, ő tudja, hogy én ettől még nem vagyok hülye. Ahol azonban nem informatikus a munkahelyi vezető, ott bizony előfordulhat, hogy ilyenkor a beosztott így sóhajt fel: Jaj! A főnök meg a számítógép. De ettől még nem dől össze a világ, azonban jó, ha a főnök is ismeri a fontosabb dolgokat. De az nem jó, ha kialakul ez a számítógépes felsőbbrendűségi tudat. Az csak gátolja azt, hogy az idősebbek meg a technikai újdonságok iránt kevésbé fogékonyabb emberek beilleszkedjenek az információs társadalomba.

— Vannak-e oktatási tapasztalatai?

— Számos helyen, de elsősorban a műszaki egyetemen szoktam előadásokat, órákat tartani, vizsgáztatni. A munkahelyemre is rendre érkeznek pályakezdők, persze nemcsak a műszaki egyetemről, hanem a közgazdasági egyetemről, a pénzügyi, számviteli főiskoláról és máshonnan, velük is foglalkozom. Az a tapasztalatom, hogy azok a fiatalok, akikkel van szerencsém találkozni, nagyon kulturáltak, invenciózusak. Ugyanakkor azt is látom, hogyha keretek közé kell szorítani a gondolkodásukat, úgy, ahogyan azt az élet megkívánja, finoman szólva meglepődnek.

— Beszéljünk még pályájának alakulásáról.

— 1988-ban egyetemi doktori címet szereztem a műszaki egyetemen. Akkoriban már foglalkoztam – talán nem hangzik nagyképűségnek, ha ezt mondom – stratégiai jelentőségű kérdésekkel, elsősorban a társadalom és az elektronizáció viszonylatában. Az OMFB-nek volt egy, a nyolcvanas évek közepén elindított elektronizációs programja. Annak keretében dolgoztam. Kitűnő szakemberekkel volt szerencsém ott együttműködni, például Bottka Sándorral, Pál Lászlóval. Ez a program szerintem a jelenlegi információs társadalmi projektek egyik elődje volt, és hogy dolgozhattam benne, az a további életutamat nagyban meghatározta. Ha a pályámról beszélek, azt hiszem, néhány dolgot meg kell még említeni. 1983-ban szabályozták Magyarországon a szoftver szerzői jogát. A törvény előkészítésén számítógépes szakemberként jogászokkal dolgoztam együtt. Egy másik dolog: akkoriban cégünk, a Comporgan foglalkozott a Videoton által francia licenc alapján gyártott R10-es gépekkel, amelyek azután a Szovjetunióba kerültek. A mi feladatunk volt, hogy nagyon komoly szoftvereket készítsünk ezekhez a gépekhez. Számunkra a nehézséget az okozta, hogy a KGST-ben – Magyarországgal ellentétben – erősen vitatott volt, hogy a szoftvernek van-e értéke. A szocialista integrációs szervezet korifeusai úgy érveltek, hogy a szellemi befektetés nem értékelhető, a szoftvernek tehát nincs értéke, így nem kell érte fizetni. A szovjet partner a legkomolyabban gondolta, hogy ha a mágnesszalag tizenkét rubelbe kerül és ezt kifizetik, akkor minden a legnagyobb rendben van. A Comporgan, Pogány Károly igazgató vezetésével, minden lehetséges fórumon torpedózta ezt a felfogást. Hogy ebben a küzdelemben értünk el eredményeket, abban nekem is van némi érdemem. 1983-ban rendeztük az első szoftver kiállítást, ami azért volt fontos, mert addig csak hardver bemutatók voltak. A mi szoftver kiállításaink, amelyeken persze sok cég vett részt, 1989-ig ismétlődtek és azokból nőtt ki 1989 után a 2000-ig élő Compfair. És ma már fogyatékosnak tekintenék azt, aki úgy gondolná, hogy csak a mágnesszalagért kell fizetni. Mindezt azért fontos elmondani, mert az ilyen jelenségek ismerete nélkül nemigen érhető, mi történt az 1980-as években Magyarországon általában, meg persze elsősorban a mi szakmánkban.

— Elértünk a rendszerváltáshoz. Mi változott az ön életében?

— 1988 körül egyre kevésbé találtam a helyem a Comporgan-nál. A Szervezés és Vezetéstudományi Társaságnak volt egy számítógép alkalmazási munkabizottsága. Vezetője Pompéry Béla volt, aki ma nyolcvanöt évesen is jó egészségnek örvend. Ő vetette fel még a nyolcvanas évek elején, hogy kellene csinálni egy olyan akadémiát, aminek az alapgondolata éppen az, hogy önmagában semmit nem ér az eszköz, ha a társadalmi közeg nem megfelelő. Ez az akadémia megszületett az említett társaság keretein belül. 1983-ban tartottuk első rendezvényünket Orosházán, 2002-ben pedig a huszadikat. Nagyon jó, hogy vidékre mentünk. Volt akadémiánk Békéscsabán és Szarvason is. Így aztán ott ragadtunk, az utóbbi hat esztendőben viszont

már Gyulán voltak az összejöveteleink, így most Gyulai Akadémiának hívják a szervezetünket.

— Ezek országos rendezvények?

— Természetesen. Általában szervezési és számítástechnikai kérdésekkel foglalkoztunk és foglalkozunk. Úgy 100–300 között szokott lenni azoknak az érdeklődőknek a száma, akik az ország minden részéből jönnek. Háromnapos rendezvényekről van szó, amelyekhez természetesen kulturális programok is kapcsolódnak. Kapolyi Lászlótól kezdve Rogán Antalig terjed azoknak a politikusoknak a névsora, akik látták, hogy értelmes dolgot csinálunk. Vállalatvezetők is rendszeresen támogatnak bennünket: például Havass Miklós, Straub Elek, Széles Gábor. Igaz, mindig törekedtünk rá, hogy aktuális témáink legyenek. Soha nem eszközbemutatót tartottunk, hanem igyekeztünk minél sokoldalúbban bemutatni a felhasználási lehetőségeket. Mivel 1983-ban én tartottam a nyitóelőadást, 2002-ben felkértek, hogy a huszadik rendezvényen is én tartsam a megnyitót. Némi töprengés után elővettem az 1983-as előadásomat, amelynek ez volt a címe: Melyek a sikeres alkalmazás feltételei? Kicsit leporoltam, ezzel-azzal megspékeltem és kiderült, hogy majdnem ugyanaz időszerűen előadható ma is, ami húsz esztendővel ezelőtt korszerű volt. Mert az elvi problémák ugyanazok, mint akkor, ma is az a fő kérdés, milyenek az új befogadásának a feltételei. A legfőbb különbség az volt, hogy 1983-ban Vámos Tibornak egy előadására illetve tanulmányára hivatkoztam, amelyben keményen bírálta az akkori rendszert, most viszont az információs társadalom kihívásairól beszéltem. Persze csináltam egy rövid történeti áttekintést is a lyukkártyától a mai helyzetig. Beszéltem azokról az intézményekről, amelyek nagy szerepet játszottak a fejlődésben. Így például az OMFB-ről, a Számalk-ról, a KFKI-ről, arról, hogy 1990-től megszűnt az embargó, megjelentek nálunk a multinacionális cégek, majd jött az információs társadalom.

— Az információs társadalom, mint fogalom, mikor kezdett nálunk elfogadottá válni ön szerint?

— Nehéz erre válaszolni. Ha rákényszerülök, azt mondom, úgy 1993 körül. Volt egy asztaltársaság, amelybe az addig talpon maradt magyar informatikai cégek vezető szakemberei, ha úgy tetszik, lobbizási céllal jártak el. A kormány figyelmét akarták felhívni arra, hogy nagy veszélyekkel jár esetleges lemaradásunk az informatikában. Tulajdonképpen – hogy előre ugorjak – ennek nyomán született meg a Magyar Válasz. Az ezzel kapcsolatos kutatást Havass Miklós vezette, de dolgozott rajta többek között Dömölki Bálint is.

A másik tanulmányt ezzel a címmel készítettük: Tézisek az információs társadalomról. Ennek a főszerkesztője Talyigás Judit volt. Ez a munka számomra azért is érdekes volt, mert ahogyan mondtam, a nyolcvanas évek közepén ebből a szempontból foglalkoztam az akkori korszakkal. A rendszerváltást követően, az Antall kormány idején részt vettem a Miniszterelnöki Hivatal felkérésére a kormányzati informatika sztenderdizálásában.

Tehát azt mondhatom, hogy az a szakértői kör, amihez tartozom, a nyolcvanas évektől folyamatosan munkálkodik a hazai információs társadalom kialakításán. Tény, hogy mindig meghallgattak bennünket, attól függetlenül, hogy milyen rendszer vagy milyen kormány van hatalmon. Az talán már más kérdés, hogy mindennek mi lett az eredménye. Tény, hogy a körünkhöz tartozó Bakonyi Péter a jelenlegi Informatikai és Híradástechnikai Minisztérium információs társadalmi stratégiai helyettes államtitkára. Az is tény, hogy végre nem egyszerűen az informatikáról vagy a számítástechnikáról van szó, hanem az információs társadalomról. Mint ahogyan az is, hogy az Oktatási Minisztériumban is folyik az információs társadalommal kapcsolatos munka. Ott működik az IKTA is.

— Az micsoda?

— A rövidítés ennyit tesz: Információs Kommunikációs Technológiai Alkalmazások. 1996-ban az OMFB részéről Bottka Sándor ügyvezető elnök-helyettes kért fel bennünket Siegler András vezetésével, hogy dolgozzuk ki az információs, kommunikációs technológiákkal kapcsolatos pályázatok új rendszerét. A régebbi rendszer ugyanis elavult. Nagyon komoly feladatról volt szó, ezért igen keményen dolgoztunk. Ennek eredményeképp fogalmazhattuk meg az Információs kommunikációs technológiai alkalmazások nevű programot. Ebben jelent meg először a közhasznú, a közcélú információkkal, a tartalomszolgáltatással, a kulturális örökség védelmével vagyis az archiválással, a társadalmi problémák kezelésének hatástanulmányozásával és több mással kapcsolatos pályáztatás lehetősége.

— Konkrétan miről van szó?

— Például a magyar zeneművek digitalizálásáról. Vagy a magyar nyelv védelme érdekében nyelvi technológiák kifejlesztéséről. Az OMFB korábban az eszközfejlesztést ösztönözte. Az IKTA példájával mi az alkalmazástámogatás jelentőségére kívántuk ráirányítani a figyelmet.

— Mennyire eredményes az IKTA?

— Annyira, hogy ez pályázati rendszer 1997 óta kormányzati ciklusoktól függetlenül folyamatosan működik. Annak ellenére, hogy 1999-ben megszűnt az OMFB, évente 2-3 pályáztatás történik.

— Milyen státusban élte át mindazt, amiről beszélgettünk?

— Mivel a TPA és a SIVA révén jó kapcsolataim voltak a Magyar Tudományos Akadémia Központi Fizikai Kutatóintézetével, 1988-ban Szlankó János, az intézmény akkori tudományos igazgatója odahívott. Egyrészt azért, mert a KFKI akkoriban főként hardver és szoftver problémákkal foglalkozott és a rendszerben való gondolkodást is meg kívánták erősíteni. Másrészt, mert már érezni lehetett a változások szelét, hogy azoknak az úgynevezett koppintásos módszereknek, amelyekkel korábban dolgozni kényszerültünk, lejáróban van az idejük, tehát megváltozóban volt a szakmajogi helyzetük. Végül: a nyolcvanas években elképesztő gyorsasággal fejlődött a technika. Az évtized végére szinte minden esztendőben új gépek jelentek meg a piacon. Ebből a KFKI-ben azt a következtetést vonták le, hogy az in-

tézet útja csak az alkalmazásfejlesztés irányába vezethet. Tulajdonképpen ez volt az én világom. Ezért kaptam meg az informatikai főosztályt. Ahhoz hasonló rendszereket kezdtünk fejleszteni, amilyeneket a nyolcvanas évek első felében a Comporgan-nál. Az új az volt a KFKI életében, hogy addig nem nagyon volt szervezési feladat, nem nagyon foglalkoztak a felhasználókkal. Korábban az intézet – az általa készített gépeket – számítástechnikusoknak adta át. Velük félszavakból megértették egymást. De amikor egy vállalat raktárosával, könyvelőjével, személyzeti vezetőjével kellett megérteni, hogy miről van szó, akkor baj volt. Nekünk pedig ez volt a dolgunk. Persze volt más is. A Csillebércen lévő KFKI-t, mi, akik korábban nem ott dolgoztunk, csak úgy hívtuk: a tudomány fellegetára. Amikor odamentem, három és félezer ember dolgozott a cégnél. Igen komoly számítógép-hálózatot építettek ki, voltak nagykapacitású központi gépek is. Szlankó István felkért, hogy egyéb munkáim mellett vezessem a KFKI informatikai központját. Ezzel kapcsolatban több feladat adódott. Egyfelől a működőképesség megszervezése és biztosítása. Másfelől: segíteni az internet levelezési rendszer magyar változatának létrehozását, ami az MTA és az OMFB megbízásából az 1980-as évek második felében kezdődött Bakonyi Péter és Csaba László vezetésével. Ez akkor elsősorban a tudományos intézetek és a könyvtárak számára készült. Egészen kiváló megoldás született. Bár az Információs Szupersztráda csak 1992-93-ra érte el Magyarországot, a magyar kutatóhálózatnak 1990-től rendelkezésére állt a levelezési rendszer.

— Miként vett részt ön ebben a fejlesztésben?

— A munka során létrejött egy műszaki tanács, amelyben én képviseltem a KFKI-t. Az intézetben nekem kellett bevezetnem ezt a levelezési rendszert. És végül adódott ott még egy nagy feladatom. Rengeteg olyan gép volt ott, amely a nyolcvanas években készült. Nemcsak TPA-k, hanem ESZR-ek, R55-ök, amelyek a KGST egyesített számítógép rendszerét voltak hivatottak szolgálni. Ezek méretükben óriási masinák voltak, hatalmas területet foglaltak el. Ezzel a problémával kellett valamit kezdeni. Életem legsikereesebb üzleti ügylete volt, hogy sikerült egy vállalkozót szereznem, aki ezeket a monstrumokat leszerelte, elszállította, sőt a takarítási munkát is elvégezte, és nem kellett fizetni érte.

— Tudható, mit csinált velük?

— Kivitte Nyugat-Németországba, ahol már volt egy bontási technológia, amelynek révén kinyerték a nemesfémeket belőlük.

— Ha jól tudom, 1991-ben a KFKI számítástechnikai kutató részlegét részvénytársasággá alakították.

— Valóban ez történt. Hiszen a világ alapvetően megváltozott. Megszűnt a korábbi embargó. A KFKI-ban kiváló szakemberek dolgoztak, de már előzőleg sem az alapkutatás volt a fő profilja az intézetnek. Az embargó eltűnése után pedig nem kellett feltalálnunk a spanyolviaszt, fő feladatunkká az alkalmazás vált. 1991-től tehát Szlankó János vezetésével kiváltunk a Magyar Tudományos Akadémia intézethálózatából. Cégünk neve KFKI Számi-

tástechnikai Rt. lett, de a KFKI csak szimbólum, a folytonosság jelképe. Egyebek között azért, mert Szlankó János 1972-ben ott kezdte a pályáját és azóta sem dolgozott másutt, továbbá, mert mindannyian úgy hisszük, hogy a névvel egy megbecsülendő hagyományt viszünk tovább.

— Azzal, hogy cégük részvénytársasággá alakult, kikerültek a piacra.

— Én 1992-ig az Akadémia állományában maradtam. Azt követően kerültem a KFKI csoportot alkotó Kft-k egyikébe, az IBIS-be irodavezetőként. Ekkor igen fontos megbízatásokat kaptunk. Dolgoztunk a büntetés végrehajtásnál, és ugyanúgy elmentem a börtönökbe, mint egykor a bányába. Dolgoztunk az ügyészségi szervezetnél, az Országos Egészségügyi Pénztárnál, a Paksi Atomerőműnél, minisztériumoknál, de foglalkoztunk információs stratégiai kérdésekkel is. 1998-ban érkezett el egy újabb stratégiaváltás ideje a KFKI-nél. Szellemi tőkekoncentrációra volt szükség. Ekkor alakult a KFKI ISYS cég. Én ehhez kerültem. Ekkor már világossá vált, hogy stratégiai kérdésekkel kell foglalkoznunk. Ezért vezetési, stratégiai kérdésekkel foglalkozó üzletágnak neveztük el a részlegünket. Volt egy növekedési tervünk, amit mára lényegében sikerült megvalósítanunk. Az ISYS 100-120 fővel indult, ma 175-180 fővel dolgozunk.

— Diplomásokról van szó?

— Néhány főnyi kivételtől eltekintve igen. A világ azonban folyton változik, ezért újabb átalakulás történt. Az ISYS avállalatirányítási (ERP) rendszerre koncentrál a továbbiakban.

— Ön z élet olyan sok területével került pályája során érintkezésbe, hogy elbeszélését hallgatva szinte szédül az ember. Az olvasónak azt is el kell árulnunk, hogy a riporter sok mindent kénytelen kihagyni az ön történetéből. Hogyan látja a saját életét most, amikor valószínűleg annak csúcspontján van?

— Úgy 1978-tól két-háromévenként találkoztam új meg új témákkal, feladatokkal. Vagy azért, mert magam kerestem őket, vagy, mert valami átalakulás, átszervezés hozott össze velük. De jó hasznát vettem annak a csapatszellemnek is, amely a rendszeres és mondhatnám szenvedélyes sportolásnak köszönhetően alakult ki bennem. A rengeteg helyen, ahol megfordultam, hallatlanul sokféle emberrel kellett együttműködnöm. Azt hiszem, sikerült.

— Milyennek ítéli a magyar információs társadalom helyzetét a nemzetközi mezőnyben?

— Semmiféle technikai vagy technológiai hátrányunk nincsen. Azok a multinacionális cégek, amelyek Magyarországon működnek, mindent megmutatnak itt is, sőt van olyan dolog, amit korábban bejelentenek nálunk, mint másutt. Amit eddig mondtam, abból viszont kivehető, hogy nekem az alkalmazási területeken van hiányérzetem. E tekintetben a kormányzati teendőket látom különösen fontosnak. Sok szép eredmény van persze. Például, hogy mást ne mondjak, a cégbíróságok munkájában. De ami jól működik, az egyenlőre inkább kilóg a szabványból. Azért nem illik bele va-

lamiféle rendszerbe, mert annak létrejötte még hátra van. Ma még uralkodó nálunk egy primitív szemlélet, amely szerint a kereslet magától kialakul. Pedig a jelenlegi piaci tapasztalatok azt mutatják, hogy a keresletet igenis ösztönözni kell, mert önmagától nem nagyon akar világra jönni. Ebben is van a mindenkori kormányzatnak feladata. Ha ráébresztik az embereket arra, hogy a különböző technikákat az életminőségük javítására tudják felhasználni, akkor ők előbb-utóbb fel is használják. Senki nem szeret sorban állni a hivatalokban. Ha az állampolgárok tudnák, hogy ügyeik nagy többségét otthonról is intézhetik, tennének, fizetnének érte. Hiszen több lenne az idejük, kevesebb volna az idegi megterhelésük. Tehát ezen a téren az állami beruházások nyilvánvalóan ösztönöznék az állampolgári keresletet. Hogy az információs társadalom problémái mennyire nem egyszerűsíthetők technikai-technológiai kérdésekre, azt mutatja egy-egy kormányzati szándék kudarca. Emlékezetes például: be akarták vezetni, hogy a nyugdíjasok járandóságát az OTP-be utalják át. Persze óriási volt a tiltakozás. Sőt a felháborodás. Mert, ha jön a pénzes postás, az a nyugdíjas életében minden hónapban talán a legnagyobb esemény. Azután nagy kérdés, hogyan is működik ez a dolog a bankkártyával. De egyáltalán: megjön-e az a pénz? Mondhatnám tovább, de csak egyetlen nagyon fontos dolgot emelek ki ezzel kapcsolatban: látható, hogy az információs társadalom nem működik a bizalom nélkül. Ráadásul van itt még valami: az esély kérdése. Nézzük csak a korosztályokat. Senki nem vitathatja, hogy másféle esélyt kell biztosítani az információs társadalomban egy hatvan, egy harminc és egy tíz éves állampolgárnak. Ha az iskolázottságot nézzük: másféle esély jár egy kétdiplomásnak, mint egy nyolc osztályt sem végzettnek. Szóval az információs társadalom csak úgy alakítható ki, ha az állam figyelembe veszi a modern társadalom elképesztő sokszínűségét. Ez azonban óhatatlanul továbbvisz a képzés és oktatás problémájához. Vagyis egy végtelen dologról van szó. Annál is inkább, mert valójában már ma is információs társadalomban élünk. Ezért az a helyzet, hogy, noha az információs társadalom fogalmának rengeteg definíciója van, valójában egyik sem érvényes. Hiszen nagyon nehéz pontosan leírni egy gyorsan változó jelenséget egy adott helyzetben. Információs társadalomban élünk akkor is, amikor hatékonyan tudunk gyógyítani súlyos betegségeket meg akkor is, amikor meg tudjuk őket előzni. Amit a legkevésbé látunk az, hogy mi sül ki abból, amit ma információs társadalomnak nevezünk.

— Nincsenek aggályai a jövővel kapcsolatban?

— Ha őszinte akarok lenni, meg kell mondanom, hogy én utálok a technikát. A Kandóban állandóan szereltünk, de ha nálam elromlik valami, szerelőt hívok, soha nem voltak ingereim arra, hogy valamit megbuheráljak. Azt azért körülbelül látom, hogy milyen hihetetlen technikai lehetőségek vannak előttünk. Ezeket nagyra becsülöm. De életem valamennyi tapasztalata azt mutatja, hogy minden a felhasználástól függ. A kultúrától tehát. Ez a kulcsszó. A kultúra. Ez az, ami megóvhat bennünket a technika túlbe-

csülésétől, imádatától. A kultúra azt jelenti, hogy nem technika-, hanem embercentrikusak vagyunk. Ezért azt mondom, hogy annak az információs társadalomnak, amiért én dolgozom, nem a technika, hanem az ember van a központjában. Ha hallom, hogy létrehoztak egy teleházat, akkor azt mondom: nagyon jó dolog. Ha látom, hogy a számítógép-hálózatnak köszönhetően jól működik egy gazdatanácsadói vagy egy gyermekvédő szolgálat, akkor elégedett vagyok. Mert azt is látom, hogy a technika okos felhasználása nyomán közösségek szerveződnek, noha a szkeptikusok szerint a technika csak arra jó, hogy szétverje az emberi együttélés különböző formáit.

MEGYERY KÁROLY okleveles villamosmérnök, az Információs Társadalom témájával közel tíz éve foglalkozik, annak elismert szakértője. A KFKI Számítástechnikai Csoporthoz tartozó KFKI ISYS Informatikai kft-ben igazgató, a számítástechnikai informatikai alkalmazások elterjesztése, bevezetése, a kapcsolódó programok/projektek irányítása, stratégiák készítése a feladata. 1946-ban született Cegléden. Végigkötetett a lyukkártyától a internetes világig több technikai/technológiai váltást, de egy dolgot következetesen képviselt, hogy e változások az alkalmazásokat, a felhasználót, a rendszer hasznosulását szolgálják. 1967-ben - még mint egyetemi hallgató - kezdett el foglalkozni a számítástechnikával a BME Villamosmérnöki Kar Lineáris hálózatok tanszékén, ahol pl. a MTA megbízásából fejlesztett.

1970-1988-ig a Magyar Híradástechnikai Egyesülés Számítóközpontjában, későbbi nevén COMPORGAN Rendszerházban dolgozott programozóként, rendszertervezőként, majd 1981-től igazgatóhelyettesként. Ezen időszak első felében vállalati adatfeldolgozó, termelésirányító rendszerek fejlesztésében vett részt, többek között az EMG, FMV, BRG, TRT vállalatoknál.

A 80-as évek elején - a számítóközpont irányítása mellett - vezette az első magyar általános vállalatirányítási rendszer a SIVA (Számítógépes Iparvállalati Vezetési Adatfeldolgozás) fejlesztését, telepítéseit ESZR, ill. TPA számítógépekre, amelyek a 90-es évekig - több mint tíz helyen - üzemeltek.

A COMPORGAN-nál eltöltött időszakban kapcsolódott be az OMFb-nél folyó "elektronizációs programok" kidolgozásába. Rendszeresen publikált, előadásokat tartott, a számítástechnikai alkalmazások bevezetése és fogadóképesség biztosításáról, valamint a projektirányításról. Szakmai ismereteinek meghatározó időszaka volt az ICL-nél eltöltött tanulmányút, az NSZK-ban végzett export munka.

Elvégezte a szervező szakmérnököt, majd 1988-ban a BME-en műszaki doktorrá avatták. 1988-tól először a MTA KFKI Mérés és Számítástechnikai Kutató Intézet informatikai főosztályvezetője és a KFKI Számítóközpont vezetője volt, majd a KFKI Számítástechnikai Rt megalakulása után az Rt-hez tartozó kft-kenél töltött be vezetői állást. A kutató intézetben a feladata az alkalmazásorientáltság megalapozása és az akkor induló országos kutatói hálózat (IIF) teljes KFKI-ra való bevezetése.

Az elmúlt tíz évet szakmai folytonosság jellemezte, azaz új technológiai/technikai kihívások figyelembevételével nagy alkalmazási programok/projektek irányítása. Kiemelten foglalkozott az üzlet-, és szervezetfejlesztés, a stratégia (üzleti, informatikai) alkotás témakörével. Kiemelkedő munkái (vezetői és tervezői) közül említést érdemel az EXPO informatikai rendszerterve, a Paksi Atomerőmű Informatikai Rekonstrukciós Programja, a BVOP országos rendszere, államigazgatási intézmények, pl. a Társadalombiztosítás (OEP, ONYF) üzleti és informatikai stratégiája, a Területi Információs Rendszer.

1996-97-ben az OMFb megbízásából több társával együtt kidolgozta az InfoKommunikációs Technológiák és Alkalmazások (IKTA) programot, amely a mai napig is működő pályázati rendszer. Szakértőként részt vett az Információs Társadalom kialakításával összefüggő "Magyar Válasz" kidolgozásában, társszerzője volt a "Tézisek az információs társadalomról" című könyvnek. A 80-as években a Szervezési Vezetési Tudományos Társaság elnökségi tagja, a szervezési szakosztály elnöke, a 90-es években az Informatikai Vállalkozások Szövetségének alelnökéeként is tevékenyen részt vesz az informatikai alkalmazások hazai elterjesztésében.

Hosszú éveken át oktató és államvizsga bizottsági tagként közreműködik a BME-n, a MKE-n és a Veszprémi Egyetemen. Jelenleg részt vesz az Informatikai és Hírközlési Minisztériumban folyó a "Magyar Információs Társadalom Stratégia" megalkotásának és az ezt támogató programok/projektek kidolgozásában. Budapest, 2003. augusztus 05.